

Nr 308.

Av herrar **Ryberg** och **Lindgren**, *angående upphävande av viss för Älvsborgs län gällande begränsning av markägares rätt till mulbete.*

Stängselförordningen av 1857 innehöll från början i § 5 endast bestämmelser motsvarande nuvarande momenten 1 och 2, enligt vilka stängselkyldigheten mellan ägor, som utgöras av skog, utmark och beteshage å båda sidor, kan i vissa fall nedsättas med den påföljd, att, så länge stängsel saknas, den ohägnade marken skall anses vara till gemensamt mulbete upplåten, där ej annorlunda avtalat är. Riksdagen anhöll emellertid 1874, beträffande den mulbetesrätt, som sålunda stadgats, att Kungl. Maj: t, efter landstingens hörande, måtte taga i övervägande lämpliga åtgärder till lokala begränsningar i samma rätt till bättre skydd för skogens återväxt. I anledning härav utfärdade Kungl. Maj: t kungörelsen den 28 jan. 1876 (Sv. Förf. Saml. nr 7), genom vilken betesförbud i viss utsträckning beträffande får och getter meddelades för vissa län och årstider, dock med det tillägg, att det icke skulle vara delägare i betesmarken förmenat att å sitt eget område beta getter och får, så vida han om dem hölle sådan vård, att de icke inkommo på annans område.

Sedermåra infördes i samband med 1923 års nya skogsvårdslagstiftning i stängselförordningens § 5 de nuvarande momenten 3 och 4, av vilka det förra motsvarar vad i 1874 års riksdagsskrivelse begärdes och det senare innehåller åtals- och straffbestämmelser.

För Älvsborgs län ersattes 1876 års kungörelse med en ny av 8 dec. 1911 (Sv. Förf. Saml. nr 144 sid. 2), och därefter med den nu gällande av 15 jan. 1926 (Sv. Förf. Saml. nr 8), enligt vilken betande å mark, varom nu är fråga, skall vara förbjudet dels av får, getter och hästar under hela året, dels ock av andra hemdjur under tiden intill den 1 juli varje år, allt därest icke samtliga delägare i marken annorlunda skriftligen överenskomma, varvid överenskommelsen må gälla under högst 5 år; något förbehåll om rätt att beta egna hemdjur för markägare, som tager sådan vård om dessa, att de ej inkomma å annans område, på sätt 1876 års kungörelse stadgat, återfinnes dock icke i 1926 års kungörelse, oaktat det bibehållits även i 1911 års nyss berörda kungörelse. Inom länet har emellertid den ordning, som sålunda nu gäller, väckt en allt allmänna ovilja och missbelåtenhet såväl med förbudets utsträckning från får och getter till att omfatta även hästar som ock med borttagandet av det tidigare förbehållet rörande markägares rätt, där han tager föreskriven vård om sina hemdjur, vilket ju

i verkligheten, vad betesrätten angår, måste anses verka lika med hägnad och sålunda reellt, om än icke formellt, upphäver själva grunden för ett betesförbud, markens gemensamhetskaraktär.

Skulle en ändring härav i form av återgång till vad före 1926 års kungörelse gällde icke anses möjlig utan upphävande av mom. 3 och 4 i § 5 av 1857 års stängselförordning, torde böra tagas under övervägande, huruvida ej ett sådant upphävande blir nödvändigt. Men då fortfarande för ett stort antal län gälla kungörelser äldre än 1923 års skogsvårdslag, synes det samma kunna tillämpas även beträffande Älvsborgs län. Över huvud kan ifrågasättas, huruvida den utvidgning av förbudet, som 1926 års kungörelse rörande Älvsborgs län innebär, bort i administrativ väg genomföras utan riksdagens medverkan. I varje fall måste framhållas, att med den anordning, som nu stadgats, en enda delägare i marken kan hindra alla de övriga från dess begagnande som betesmark, och att dessa, ej ens om de äro villiga att själva inhägna denne delägars område för att effektivt freda detsamma, kunna på denna väg komma i åtnjutande av den rätt de skulle ägt, om hägnad skett i vanlig ordning. Att detta förhållande icke bör få fortfara, därom råder i Älvsborgs län en ganska allmän mening. Huruvida åter för detta måls vinnande ny lagstiftning är nödvändig eller det kan räcka med en förbättrad tillämpning av lagen, torde för närvarande vara svårt att avgöra. Under sådana förhållanden hemställes med stöd av vad sålunda anförts,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan tillämpning av stängselförordningens § 5 mom. 3, att den ytterligare begränsning av markägarens rätt, som skett genom kungörelsen 15 januari 1926 angående Älvsborgs län, upphäves.

Stockholm den 21 januari 1929.

K. A. Ryberg.

And. Lindgren.